

EUROPSKI PARLAMENT

2009 – 2014

Odbor za razvoj

2013/2090(INI)

17.9.2013

NACRT IZVJEŠĆA

o naporima međunarodne zajednice u području razvoja i „izgradnje države” u
Južnom Sudanu
(2013/2090(INI))

Odbor za razvoj

Izvjestiteljica: Véronique De Keyser

PR_INI

SADRŽAJ

	Stranica
PRIJEDLOG REZOLUCIJE EUROPSKOG PARLAMENTA	3
OBRAZLOŽENJE	12

PRIJEDLOG REZOLUCIJE EUROPSKOG PARLAMENTA

o naporima međunarodne zajednice u području razvoja i „izgradnje države” u Južnom Sudanu (2013/2090(INI))

Europski parlament,

- uzimajući u obzir svoju rezoluciju od 13. lipnja 2012. o situaciji u Sudanu i Južnom Sudanu¹,
- uzimajući u obzir svoju rezoluciju od 5. srpnja 2011. o budućnosti pomoći iz proračuna EU-a zemljama u razvoju²,
- uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 25. listopada 2011. o 4. forumu na visokoj razini o djelotvornoj pomoći³,
- uzimajući u obzir svoju rezoluciju od 18. prosinca 2008. o razvoju izgleda za izgradnju mira i nacije u situacijama nakon sukoba⁴,
- uzimajući u obzir misije za utvrđivanje činjenica svog Odbora o razvoju u Južnom Sudanu u srpnju 2011.,
- uzimajući u obzir završno izvješće Izborne promatračke misije Europske unije o referendumu u Južnom Sudanu održanom od 9. do 15. siječnja 2011.⁵,
- uzimajući u obzir Sporazum o partnerstvu između članica Skupine afričkih, karipskih i pacifičkih država (AKP-a) i Europske zajednice i njezinih država članica, potpisan u Cotonouu 23. lipnja 2000.⁶, prvi put revidiran 25. lipnja 2005.⁷, a zatim u Ouagadougou 22. lipnja 2010.⁸,
- uzimajući u obzir izjavu supredsjednika Zajedničke parlamentarne skupštine AKP-a i EU-a od 30. svibnja 2012. iz Horsensa (Danska) o situaciji u Sudanu i Južnom Sudanu⁹,
- uzimajući u obzir izjavu EU-a i država članica o neovisnosti Republike Južni Sudan od 9. srpnja 2011.¹⁰,

---

¹ Usvojeni tekstovi, P7_TA(2012)0248.

² Usvojeni tekstovi, P7_TA(2011)0317.

³ Usvojeni tekstovi, P7_TA(2011)0460.

⁴ Usvojeni tekstovi, TA(2008)0639.

⁵ http://eeas.europa.eu/eucom/pdf/missions/final-report-eucom-referendum-south-sudan-2011_en.pdf.

⁶ SL L 317, 15.12.2000., str. 3.

⁷ SL L 209, 11.8.2005., str. 27.

⁸ SL L 287, 4.11.2010., str. 3.

⁹ http://www.europarl.europa.eu/intcoop/acp/2012_horsens/pdf/soudan_en.pdf.

¹⁰ http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_Data/docs/pressdata/EN/foraff/123591.pdf.

- uzimajući u obzir zaključke Vijeća od 22. srpnja 2013. o Sudanu i Južnom Sudanu¹,
- uzimajući u obzir izjavu povjerenice Georgieeve od 5. srpnja 2012. o Sudanu i Južnom Sudanu²,
- uzimajući u obzir plan provedbe humanitarne pomoći Glavne uprave za humanitarnu pomoć za Sudan i Južni Sudan za 2013. i njegovu izmjenu³,
- uzimajući u obzir izjave glasnogovornika Visoke predstavnice Catherine Ashton od 18. lipnja 2013. o smrtonosnom napadu na proširene privremene sigurnosne snage UN-a za Abyei (UNISFA), čuvara mira u Južnom Kordofanu⁴; o sukobu u sudanskim državama Južnom Kordofanu i Plavom Nilu od 1. svibnja 2013.⁵; o nedavnom zatvaranju organizacija civilnog društva u Sudanu od 8. siječnja 2013.⁶,
- uzimajući u obzir izjavu koju je Delegacija EU –a objavila 25. srpnja 2013. na lokalnoj razini nakon predsjednikovog raspuštanja vlade Republike Južni Sudan⁷,
- uzimajući u obzir Izjavu iz Dilija „Nova vizija za izgradnju mira i države” od 10. travnja 2010.⁸,
- uzimajući u obzir Dogovor za angažman u nestabilnim državama predstavljen na 4. forumu na visokoj razini o djelotvornoj pomoći u Busanu u prosincu 2011.⁹,
- uzimajući u obzir izvješće OECD-a iz 2011. o međunarodnom angažmanu u nestabilnim državama – Republici Južni Sudan¹⁰,
- uzimajući u obzir Izvješće o ljudskom razvoju iz 2011.: Sukob, sigurnost i razvoj¹¹,
- uzimajući u obzir Izvješće Skupine visoke razine Afričke unije za provedbu o Sudanu i Južnom Sudanu (AUHP), objavljeno 31. srpnja 2013.¹²,
- uzimajući u obzir izjavu glasnogovornika glavnog tajnika UN-a od 8. ožujka 2013. o

¹ http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/EN/foraff/138254.pdf.

² http://europa.eu/rapid/press-release_MEMO-12-524_en.htm.

³ http://ec.europa.eu/echo/files/funding/decisions/2013/HIPs/Sudan-SouthSudan_en.pdf.

⁴ http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_Data/docs/pressdata/EN/foraff/137507.pdf.

⁵ http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/EN/foraff/136969.pdf.

⁶ http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/EN/foraff/134590.pdf.

⁷ http://eeas.europa.eu/statements/local/local_statement_south_sudan_24072013_en.pdf.

⁸ http://timor-leste.gov.tl/wp-content/uploads/2010/04/Dili_Declaration_FINAL_12.04.20101.pdf.

⁹ <http://www.oecd.org/dac/effectiveness/Final%20file.pdf>, str. 39.

¹⁰ <http://www.oecd.org/countries/southsudan/48697972.pdf>.

¹¹

http://wdronline.worldbank.org/worldbank/a/c.html/world_development_report_2011/abstract/WB.978-0-8213-8439-8.abstract.

¹² <http://appablog.wordpress.com/2013/07/31/report-of-the-african-union-high-level-implementation-panel-for-sudan-and-south-sudan/>.

uspostavljanju sigurne demilitarizirane pogranične zone između Sudana i Južnog Sudana i aktivaciji zajedničkog mehanizma za provjeru i praćenje granica¹,

- uzimajući u obzir Okvirni dogovor o političkim i sigurnosnim mjerama u državama Plavi Nil i Kordofan potpisan 28. lipnja 2011.²,
  - uzimajući u obzir zaključke izvješća Visokog povjerenika za ljudska prava predstavljene na 21. i 23. sjednici UN-ovog Vijeća za ljudska prava³,
  - uzimajući u obzir dogovore zaključene u Addis Abebi između Republike Sudan i Republike Južni Sudan od 27. rujna 2012.⁴,
  - uzimajući u obzir izvješće Amnesty Internationala o stanju ljudskih prava u Južnom Sudanu iz 2013.⁵,
  - uzimajući u obzir izvješće Human Rights Watcha „Ovaj starac nas može hraniti, udat ćeš se za njega”⁶,
  - uzimajući u obzir Opću deklaraciju o ljudskim pravima iz 1948.,
  - uzimajući u obzir članak 48. Poslovnika,
- A. budući da se rezolucijom UN-ovog Vijeća sigurnosti 1996 (2011.) pozdravilo uspostavljanje Republike Južni Sudan 9. srpnja 2011. i budući da je Opća skupština Ujedinjenih naroda 14. srpnja 2011. glasovala za priznavanje Južnog Sudana kao države članice (A/RES/65/308);
- B. budući da je nova država Južni Sudan jedna od najsiromašnijih zemalja svijeta gdje polovica stanovništva živi ispod praga siromaštva i da bi ova nova država, nastala iz ratne situacije i smještena u nestabilnoj regiji, mogla doživjeti neuspjeh ako međunarodna zajednica i lokalni dionici ne budu djelovali zajedno kako bi razradili zajedničku strategiju za izgradnju demokratske i uključive države;
- C. budući da blagostanje i održivost nove države Južnog Sudana u velikoj mjeri ovise o konstruktivnim i mirnim odnosima sa svim susjednim državama, posebice s Republikom Sudan, i o sposobnosti ovih dviju zemalja da riješe razlike i da se dogovore o provedbi održivih rješenja, posebice kad je riječ o pograničnim sukobima, prihodima od nafte,

---

¹ <http://www.un.org/sg/statements/index.asp?nid=6644>.

² http://www.sudantribune.com/IMG/pdf/Two_Areas_Agreement.pdf.

³ http://www.ohchr.org/Documents/HRBodies/HRCouncil/RegularSession/Session21/A-HRC-21-34_en.pdf.

http://www.ohchr.org/Documents/HRBodies/HRCouncil/RegularSession/Session21/A.HRC.21.62_en.pdf.

http://www.ohchr.org/Documents/HRBodies/HRCouncil/RegularSession/Session23/A-HRC-23-31_en.pdf.

⁴ <http://www.rssnegotiationteam.org/historic-september-27-peace-agreements.html>.

⁵ <http://www.amnesty.org/en/region/south-sudan/report-2013>.

⁶ <http://www.hrw.org/reports/2013/03/07/old-man-can-feed-us-you-will-marry-him-0>.

konačnom statusu Abyeija, nacionalnom dugu i državljanstvu;

- D. budući da izgradnja države i prevladavanje nestabilnosti zahtijevaju dugoročne perspektive te čvrsto, predvidivo i stabilno sudjelovanje međunarodne zajednice;
- E. budući da je, iako se nova zemlja suočava s velikim brojem izazova, Južni Sudan ostvario značajan pomak u odnosu na ključne pokazatelje razvoja od kada je na snagu stupio Sveobuhvatni mirovni sporazum iz 2005., uključujući šestostruki porast upisanih u osnovne škole, pad smrtnosti novorođenčadi od 25 % i uspostavljanje glavnih državnih institucija na saveznoj i državnoj razini;
- F. budući da se Južni Sudan znatno oslanja na proizvodnju nafte koja čini oko 88 % nacionalnih prihoda i koja trenutačno u potpunosti ovisi o Republici Sudan kad je riječ o izvozu, ne samo da je to gospodarski neodrživo već služi kao alat za vršenje pritiska na novu državu i tako dovodi do dodatne napetosti pa čak i sukoba kao što se to pokazalo u posljednje dvije godine; budući da je Južni Sudan sklopio sporazume sa susjednom Kenijom, Etiopijom i Džibutijem kako bi istražio mogućnost dvaju novih naftovoda koji bi povezali njegova naftna polja s Adenskim zaljevom i Indijskim oceanom;
- G. budući da je vlada Južnog Sudana obustavila proizvodnju nafte i zatvorila naftovode na više od godinu dana, što je Južnom Sudanu uskratilo glavni izvor prihoda i gurnulo zemlju u ozbiljnu proračunsku krizu nakon koje je uslijedilo razdoblje velikih mjera štednje koje i dalje traje;
- H. budući da Pokazatelj upravljanja resursima za 2013., iako priznaje „ambiciozni pravni okvir izrađen kako bi se promicalo transparentno upravljanje naftnim sektorom”, stavlja Južni Sudan na 50. mjesto među 58 država jer njegove vlasti nisu uspjele objaviti informacije o sektoru i uspostaviti odgovarajuće mehanizme praćenja i revizije;
- I. budući da međunarodna zajednica pruža važnu političku i materijalnu potporu neovisnosti i održivosti Južnog Sudana te njegovu gospodarskom i društvenom razvoju i budući da je uloga EU-a vrlo pozitivna, iako ne u potpunosti priznata; budući da su se EU i države članice obvezale, na dan proglašenja neovisnosti Južnog Sudana, da će razviti blisko i dugotrajno partnerstvo s Republikom Južni Sudan i njezinim narodom;
- J. budući da je 23. svibnja 2011. Vijeće odobrilo paket financijske pomoći u vrijednosti od 200 milijuna eura za Južni Sudan kako bi pokrilo doprinos EU-a Zajedničkom državnom strateškom ugovoru (strateški odgovor) za Južni Sudan 2011.–2013.;
- K. budući da su međunarodna zajednica i međunarodne humanitarne organizacije brzo odgovorile kako bi smanjile patnje ljudi u regiji kojima je EU pružila i dalje pruža značajne količine humanitarne pomoći, uključujući 110 milijuna eura samo u 2012.;
- L. budući da je Južni Sudan jedna od prvih zemalja u kojoj su zajednički programi između Europske službe za vanjsko djelovanje, Komisije i država članica, u skladu s razvojnim planom Južnog Sudana provedeni u obliku Jedinstvenog zajedničkog državnog strateškog ugovora EU-a sklopljenog u prosincu 2011. i uključuju ukupno 830 milijuna eura razvojne pomoći;

- M. budući da Južni Sudan još nije pristupio Sporazumu iz Cotonoua, a vlada Južnog Sudana izražava zabrinutost zbog mogućih posljedica koje će to imati na odnose s Republikom Sudan; budući da pristupanje Sporazumu iz Cotonoua ne bi obvezalo Južni Sudan da odmah pristupi Rimskom statutu; budući da neodlučnost u pristupanju Sporazumu iz Cotonoua dovodi do problema u programiranju pomoći EU-a za 2014. pa nadalje, u skladu s 11. Europskim fondom za razvoj, što bi moglo dovesti do toga da Južni Sudan izgubi i to ne samo u odnosu na nacionalna dodijeljena sredstva već i u pogledu regionalnih fondova i značajnih resursa Europske investicijske banke (EIB) koji bi poboljšali infrastrukturu i regionalnu gospodarsku integraciju;
- N. budući da je Vijeće imenovalo Rosalind Marsden posebnim predstavnikom Europske unije za Sudan u kolovozu 2010. te je potom proširilo i produljilo njezin mandat, a onda u lipnju 2013. pristalo produljiti ga za samo četiri mjeseca do 31. listopada 2013. kako bi ga integriralo u mandat posebnog predstavnika Europske unije za Afrički rog, usprkos njezinoj izuzetnom radu i važnoj ulozi u korištenju raznih instrumenata EU-a te utjecaju na događanja u regiji;
- O. budući da je EU dala potporu Skupini visoke razine Afričke unije kojom je predsjedao bivši južnoafrički predsjednik Thabo Mbeki, misijama Ujedinjenih naroda odnosno Misiji napretka Ujedinjenih naroda u Sudanu (UNMIS-u), Misiji Ujedinjenih naroda u Južnom Sudanu (UNMISS-u), Zajedničkoj misiji Ujedinjenih naroda i Afričke unije u Darfuru (UNAMID) i Proširenim privremenim sigurnosnim snagama UN-a za Abyei (UNISFA);
- P. budući da je „Novi dogovor za angažman u nestabilnim državama” sastavila skupina G7+ (uključujući Južni Sudan), kao i Međunarodni dijalog o izgradnji mira i države, koje je potom podržala EU zajedno s 36 zemalja na 4. forumu na visokoj razini o djelotvornoj pomoći u Busanu u prosincu 2011.;
- Q. budući da je Forum gospodarskog partnerstva održan u Washingtonu u travnju 2013. najavio da se treba uspostaviti *Sporazum o novom dogovoru* kako bi se odredio okvir novog angažmana međunarodne zajednice za pomoć razvoju Južnog Sudana;
- R. budući da vanjski naponi u vezi izgradnje države i razvoja mogu uspjeti samo ako im se vodstvo Sudana posveti i ako bude sposobno razviti odgovorno, uključivo upravljanje koje je spremno pružati odgovore te ako nadiđe kratkoročne ili klijentelističke interese; budući da međunarodna zajednica, bilo iz privatnog ili javnog sektora, ne tolerira korupciju, treba se osigurati da pružanje pomoći ili ulaganja ne dovedu ili ne potaknu štetne prakse;
- S. budući da nedostaje mreža socijalnog osiguranja te da je pristup uslugama kao što su zdravstvena skrb, električna energija i voda izrazito ograničen; budući da, prema nekim procjenama, samo jedna trećina stanovništva ima pristup čistoj vodi i budući da se zbog problema pristupa vodi pogoršao sukob u zajednicama;
- T. budući da prema procjenama stopa nepismenosti iznosi više od 80 % stanovništva (s najvećom stopom na svijetu kad je riječ o ženama), a stopa pristupa obrazovanju za djevojčice je među najslabijima na svijetu, djevojčice čine samo 25 % od ukupnog broja školovane djece; budući da nedostaje nastavnika;

- U. budući da, s obzirom na velike površine obradive zemlje u državi, poljoprivredni sektor predstavlja veliki potencijal; budući da južnosudanska poljoprivreda nudi ne samo unosne poslovne mogućnosti i mogućnosti zapošljavanja za zajednicu već i doprinos u namirivanju potrebe za hranom u zemlji i, u konačnici, u susjednim zemljama;
- V. budući da trajna infrastruktura za cestovni i željeznički promet te promet plovnim putovima u Južnom Sudanu gotovo ne postoji; budući da je razvoj te infrastrukture nužan za gospodarski razvoj zemlje i trgovine, za pristup tržištima i stvaranje radnih mjesta;
- W. budući da prema procjenama u Južnom Sudanu ima više milijuna nagaznih mina i neeksploziviranih ubojnih sredstava (NUS-a) postavljenih tijekom građanskog rata;
- X. budući da je unutarnja sigurnost i dalje jedan od kritičnih izazova za Južni Sudan, posebice zato što nekoliko sukoba manjeg intenziteta dovodi do ozbiljnoga humanitarnog stanja; budući da se zlouporabe sigurnosnih snaga Južnog Sudana neprestano prijavljuju, uključujući izvansudska ubijanja, silovanje i mučenje tijekom kampanja razoružanja civilnog stanovništva; budući da su naponi u cilju demobilizacije, razoružanja i reintegracije u zastoju i budući da ne postoji prihvatljiv program umirovljenja ratnih veterana;
- Y. budući da su novinari često predmet prijetnji, uhićenja i pritvaranja bez ikakvih optužbi; budući da je bilo prijava da sigurnosne snage maltretiraju i protupravno drže novinare u pritvoru; budući da vlasti Južnog Sudana nisu uspjele provesti brze, djelotvorne i nepristrane istrage u vezi s napadima na novinare ili ubojstvu kritičara vlade i novinara Isaiahije Abrahama;
- Z. budući da nedostaci u pravosudnom sustavu dovode do ozbiljnih kršenja ljudskih prava; budući da pravne pomoći u sustavu kaznenog pravosuđa gotovo da i nema;
- AA. budući da visoka raširenost stupanja u brak maloljetnih osoba, s gotovo pedeset posto djevojčica u Južnom Sudanu dobi od 15 do 19 godina koje su u braku, stvara jedno okruženje koje povećava njihovu ranjivost u odnosu na tjelesno, spolno, psihološko i ekonomsko zlostavljanje;
  - 1. pozdravlja nedavne znakove popuštanja napetosti između vlada Južnog Sudana i Republike Sudan koji proizlaze iz posjeta južnosudanskog predsjednika Republici Sudan početkom rujna 2013. i iz izjava dobre volje koje su došle s obiju strana tijekom tog posjeta; naglašava kako gospodarski i društveni razvoj obiju zemalja u velikoj mjeri ovisi o mirnim i suradničkim odnosima između njih;
  - 2. poziva vlade obiju zemalja te međunarodnu zajednicu da povećaju napore kako bi riješile preostala pitanja koja su ostala otvorena nakon isteka Sveobuhvatnog mirovnog sporazuma iz 2005. i proglašenja neovisnosti Južnog Sudana u srpnju 2011. jer ona i dalje predstavljaju prepreku dobrosusjedskim odnosima, te da se u potpunosti uzdrže od uporabe prijetnji, vojne sile i potpore nelegalnim vojnim snagama u regiji;
  - 3. hitno poziva Republiku Sudan i Republiku Južni Sudan na potpuno poštivanje sporazuma iz Addis Abebe iz rujna 2012.

4. prepoznaje i u potpunosti podupire napore posebnih izaslanika EU-a za Sudan i Južni Sudan te drugih partnera EU-a; poziva sve institucije EU-a te države članice da nastave s konstruktivnim dijalogom s Republikom Sudan te da pridonese razvoju pozitivnih izgleda za budućnost sudanskoga naroda;
5. poziva Južni Sudan i Sudan da na najbolji način iskoriste bogatstvo i mogućnosti koje im pružaju naftni resursi regije;
6. poziva sve skupine i stranke u Južnom Sudanu da razviju zajedničku viziju za svoju zemlju i njezin miran, uspješan i pravedan razvoj;
7. hitno poziva Južni Sudan na ratifikaciju Sporazuma iz Cotonoua sklopljenog između EU-a i ACP država kako bi se omogućila dugoročna obveza EU-a razvoju Sudana i naglašava da pristupanje Južnog Sudana Sporazumu ne bi trebalo ni u kom slučaju utjecati na pomirenje i konstruktivne odnose s Republikom Sudan, koja zapravo ima dugoročni interes u uspješnom razvoju svih svojih susjeda;
8. poziva međunarodne partnere, posebice države članice EU-a, Komisiju i ESVD da nastave djelovati u svrhu razvoja i izgradnje države te ljudske sigurnosti svih naroda Južnog Sudana; podupire sudjelovanje EU-a kao ključnog partnera u kontekstu *Novog dogovora* putem Sporazuma izgradnje države;
9. podsjeća da je za sve oblike proračunske pomoći zemljama u razvoju potrebno da odgovarajući alati upravljanja rizicima budu komplementarni drugim načinima pomoći te popraćeni odgovarajućim parlamentarnim nadzorom nacionalnog proračuna u državi primateljici, kao i drugim oblicima odgovornosti i sudjelovanjem građana te da te mjere trebaju osigurati i poduprijeti i nacionalne vlade i njihovi donatori pomoći;
10. potiče ESVD, posebnog predstavnika EU-a i Komisiju da povećaju svijest i vidljivost pozitivnih doprinosa EU-a mirnom, demokratskom te gospodarskom i društvenom razvoju Južnog Sudana; zabrinut je da bi ukidanje mandata posebnog predstavnika EU-a za Sudan i Južni Sudan, u vrijeme kada još nisu ispunjene sve obveze iz Sveobuhvatnog mirovnog sporazuma iz 2005. i Sporazuma iz Addis Abebe iz rujna 2012., moglo dalje smanjiti vidljivost i utjecaj EU-a i država članica;
11. pozdravlja činjenicu da se uz humanitarnu pomoć EU obvezala donirati 285 milijuna eura pomoći za razvoj Južnog Sudana od 2011. kada je ova država postala neovisna (isključujući pomoć država članica);
12. podupire usredotočenje pomoći EU-a za Južni Sudan na poljoprivredu, demokratsko upravljanje i vladavinu prava, obrazovanje i zdravlje; pozdravlja napore Komisije da pruži potporu izgradnji kapaciteta u pravosudnom sustavu Južnog Sudana, a posebno tehničku potporu pravosuđu i vrhovnom sudu; pozdravlja potporu EU-a Narodnoj zakonodavnoj skupštini Južnog Sudana;
13. pozdravlja potporu EU-a Skupini visoke razine Afričke unije za provedbu za Sudan i Južni Sudan (AUHP), dok, istodobno poziva na reviziju ove skupine u pogledu procjene njezine učinkovitosti; žali što potpora EU-a nije uvijek bila potpuno vidljiva;

14. naglašava potrebu da se podupru mehanizmi koji će omogućiti pravilno i transparentno korištenje naftnim resursima; poziva vlasti Južnog Sudana i Narodnu zakonodavnu skupštinu te međunarodne partnere i trgovačka društva koja posluju u Južnom Sudanu da pridonesu većoj transparentnosti u proizvodnji i uporabi ovih resursa; pozdravlja nedavno usvajanje zakona o upravljanju prihodima od nafte Narodne zakonodavne skupštine;
15. naglašava potrebu za većim ulaganjima u infrastrukturu, u osiguravanje osnovnih usluga i poljoprivredni razvoj Južnog Sudana;
16. naglašava da osiguranje ljudske sigurnosti svih građana Južnog Sudana zahtijeva nove napore vlade Južnog Sudana i njezinih međunarodnih partnera kako bi nastavile s razoružanjem, demobilizacijom i reintegracijom oružanih skupina te kako bi se provela šira reforma sigurnosnog sektora što će dovesti do smanjenja veličine stalne vojske, njezine profesionalizacije, punog poštovanja civilne kontrole i zapovjednog lanca te većeg poštovanja ljudskih prava među oružanim snagama;
17. poziva vladu Južnog Sudana da nastavi punu Misijom Ujedinjenih naroda u Južnom Sudanu (UNMISS) i da olakša provođenje mandata UN-a, posebice kad je riječ o zaštiti civila; hitno poziva države članice UN-a da održe svoje obveze UNMISS-u, prilagođavajući, ako je nužno, njegov mandat, uzimajući u obzir razvoj sposobnosti vlasti Južnog Sudana da zajamči društvenu sigurnost u godinama koje dolaze;
18. naglašava važnost zamjene prijelaznog ustava stalnim koji se temelji na građanskom sudjelovanju i potpori; poziva EU i države članice da prate i podupru lokalno potpomognut postupak donošenja ustava koji mora uključivati sve društvene skupine uključujući žene i skupine koje žive u rubnim regijama;
19. hitno poziva vladu Južnog Sudana da poveća napore za uspostavljanje plana za potporu prijelaznog razdoblja dok se u potpunosti ne uspostavi ustavni poredak i vladavina prava u čitavoj zemlji i to organizirajući demokratske, slobodne, pravedne i transparentne izbore u 2015.; poziva EU i njezine međunarodne partnere da povećaju potporu nadolazećem izbornom procesu;
20. poziva Narodnu zakonodavnu skupštinu Južnog Sudana da okonča maltretiranje boraca za ljudska prava i novinara te protupravno zatvaranje i cenzuru novinara, što je oprečno Ustavu Južnog Sudana i zahtijeva da vlada jamči slobodu tiska;
21. hitno poziva vlasti Južnog Sudana da provede brzu, učinkovitu i nepristranu istragu navoda prijeljivosti i napada na borce za ljudska prava i novinare i da počinitelji odgovaraju za svoja djela u skladu s međunarodnim standardima; pozdravlja nedavne korake koje su vlasti poduzele kako bi istražile ubijanje civila i navodne zlouporabe ljudskih prava od strane oružanih snaga;
22. hitno poziva vladu Južnog Sudana da učini sve što je u njezinoj moći kako bi okončala izvansudska ubojstva i prepoznala i dovela pred lice pravde sigurnosne službenike optužene za ubojstvo novinara Isaijahije Abrahama;
23. poziva vladu Južnog Sudana da uspostavi nacionalni plan djelovanja kako bi okončala stapanje u brak maloljetnih osoba;

24. nalaže svojem predsjedniku da ovu rezoluciju proslijedi Vijeću, Komisiji, vladama država članica te parlamentima država članica, vladi Južnog Sudana, povjereniku za ljudska prava Južnog Sudana, Narodnoj zakonodavnoj skupštini i glavnom tajniku Ujedinjenih naroda.

OBRAZLOŽENJE

1. Put Južnog Sudana ka neovisnosti i neostvareni ciljevi Sveobuhvatnog mirovnog sporazuma

U mirovnom sporazumu iz Naivashe (spomenuti „Sveobuhvatni mirovni sporazum” ili SMP), kojim je 2005. okončan građanski rat u Sudanu koji je trajao 22 godine, predviđalo se da će se opći izbori održati u roku od četiri godine (održali su se sa zakašnjenjem u srpnju 2009.) i da će se na jugu zemlje održati referendum o samoodređenju (koji se održao u siječnju 2011.). Čitava međunarodna zajednica dala je potporu potpisivanju Sveobuhvatnog mirovnog sporazuma. Također je bila ponosna što je mogla dovesti mirovni proces do kraja i financirati izbore i referendum. To je bio slučaj i s Europskom unijom koja je poslala izbornu promatračku misiju i izdvojila znatna sredstva kako bi pružila tehničku potporu Sudancima koji su po prvi put nakon dvadeset godina slobodno izašli na izbore. Na referendumu su Južnosudanci u ogromnom broju glasovali za neovisnost, a da nijedan od neriješenih problema, posebno definicija granica, nije završio dogovorom između sjevera i juga. Prema završnom izvješću izborne promatračke misije referendum je bio vjerodostojan usprkos ozbiljnim nedostacima i unatoč kašnjenju doveo je do značajnog političkog i organizacijskog uspjeha. Međutim, referendum na jugu nije bio jedini cilj Sveobuhvatnog mirovnog sporazuma.

Sveobuhvatnim mirovnim sporazumom predviđalo se t održati i referendum o statusu Abiyeija (pogranične zone Južnog Kordofana bogate naftom) i riješiti sukob dviju država Sudana: Južnog Kordofana i Plavog Nila. Sukobi i dalje traju, referendum o Abiyeiju nije se mogao održati, a građansko savjetovanje trenutno je obustavljeno. Nadalje, Sveobuhvatni mirovni sporazum nalagao je dvjema stranama da u slučaju otcijepljenja riješe sva sporna pitanja oko državljanstva, podjele bogatstva, a posebno naftnog, podjele duga te da zaključe dogovore o sigurnosnim rješenjima itd. U ovom slučaju ostvareni napredak je također neznan.

Sveobuhvatni mirovni sporazum stoga još nije završen: za međunarodnu zajednicu posao nije završen. Dvije godine nakon proglašenja neovisnosti Južnog Sudana cilj je ovog izvješća ocijeniti stanje ove mlade zemlje i poteškoće s kojima se suočava. Stabilnost ovog dijela Afričkog roga ovisi o tome. Je li Europa učinila dovoljno? Je li to učinila na dovoljno vidljiv način? Je li na dobar način odredila svoje prioritete? Europa sigurno nije jedini dionik na ovom području jer su UN i na jug i na sjever poslali misije i važne resurse kako bi se stabilizirala sukobljena područja (MINUS, MINUSS), poput Abizeija (UNISFA) ili Darfura (UNAMID). Još jedan dionik u prvom planu je svakako i Afrička unija. Zaključenje sporazuma o suradnji iz Addis Abebe od 27. rujna 2012. koji obuhvaća 8 sporazuma koji se nadopunjuju (o nafti, trgovini, pograničnim pitanjima, bankovnim operacijama, statusu državljanina obiju zemalja, mirovinama, nekim gospodarskim pitanjima te o sigurnosnim mjerama) te potom potpisivanje plana provedbe sporazuma (12. ožujka 2013.) bili su mogući zahvaljujući intervenciji Skupine visoke razine Afričke članovi koje su bili bivši južnoafrički predsjednik Thabo Mbeki, tadašnji predsjednik te njihovi prethodnici Pierre Buyoya iz Burundija i Abdulsalami Abubakar iz Nigerije. Europska unija osigurava financijska sredstva za ovu skupinu. Nakon više od godinu dana prekida ovi su sporazumi posebno omogućili ponovno otvaranje i iskorištavanje naftnih nalazišta u Južnom Sudanu u potpunosti ovisnima o infrastrukturi (naftovodima itd.) Sudana, međutim i dalje su jako nestabilni i mogli bi poslužiti kao oružje prisile Sudana, kao što je to pokazao nedavni korak unazad koji je najavio

predsjednik El-Bachir (9. lipnja 2013.).

Međunarodna zajednica nije ostala pasivna. Sjedinjene Američke Države, Europska unija, Norveška i 40 drugih vlada i međunarodnih organizacija sastale su se 16. travnja 2013. na jednom forumu u Washingtonu. Ovaj forum označava početak partnerstva u svrhu ojačanja vlade, političke uključenosti, ruralnog razvoja Južnog Sudana i pomaka koji su ostvareni nakon proglašenja neovisnosti. Europska je unija u tom pogledu (zajedno s SAD-om, UK-om i Norveškom) odigrala ključnu ulogu u pripremi plana djelovanja kako bi se uspostavilo *Novo partnerstvo za Južni Sudan* koje će se pretvoriti u *Sporazum o novom dogovoru* temeljen na uzajamnim obvezama i koji će sigurno biti odobren na investicijskoj konferenciji visoke razine kasnije tijekom 2013. Južni Sudan morat će zadovoljiti mjerila za poboljšanje gospodarskog i političkog upravljanja, financijsko upravljanje javnim sektorom, upravljanje prirodnim resursima i suzbijanje korupcije u zamjenu za financijsku pomoć svojih međunarodnih partnera, između ostaloga proračunsku potporu međunarodnih financijskih institucija, ugovor o izgradnji države Europske unije i višedonatorski fond partnerstva za Južni Sudan (*multi-donor South Sudan Partnership Fund*).

2. Gospodarski i ljudski razvoj

Južni Sudan je jedna od najsiromašnijih zemalja na svijetu s 50,6 % stanovništva koje živi ispod praga siromaštva u odnosu na standarde „milenijskih ciljeva”. Tijekom suhih sezona učestao je problem pristupa pitkoj i kvalitetnoj vodi. Zdravstveni je sustav također vrlo loš i ova zemlja je poznata po tome što ima najgore pokazatelje zdravlja na svijetu; na primjer, prema UNICEF-u, smrtnost novorođenčadi iznosi 153,5 na 1000 djece, a stopa smrtnosti roditelja je dosegla broj od 2053 umrlih na 100 000 žena u 2010. Kad je riječ o obrazovanju, puno se toga mora učiniti kako bi se smanjila nepismenost (80 % stanovništva), posebice žena, jer je najveća na svijetu, ili izostajanje iz škole djece od 6 do 11 godina (više od 1 milijuna, odnosno 64 %), nedostatak nastavnika i nedostaci u stručnom usavršavanju.

S obzirom da znatno ovisi o nafti, gospodarstvo Južnog Sudana i dalje je nestabilno te ugroženo ograničenom nacionalnom proizvodnjom i velikom ovisnošću o uvozu. Zemlja je u teškoćama zbog manjka kvalificirane radne snage u svim strateškim gospodarskim sektorima. Iako su prirodni resursi u izobilju (nafta, željezna ruda, bakar, krom, zlato, cink, dijamanti, tungsten, liskun, tvrdo drvo, hidroenergija itd.), ne pružaju dovoljnu sigurnost za strukturne promjene te je zbog toga nemoguće u potpunosti iskoristiti raspoloživu količinu. Gospodarska diversifikacija je stoga neznatna i potrebno je uložiti puno napora kako bi se, strategijama održivog razvoja i uključivog rasta, smanjila ovisnost o ugljikovodicima. Povećanje lokalne proizvodnje hrane, razvoj prehrambene prerađivačke industrije i izvoznih industrija neka su od rješenja za ostvarenje diversifikacije uz izgradnju prometnih infrastruktura (cestovnih, kanala, željezničkih, zračnih) koje utječu na diversifikaciju i koje će povećati pristup tržištima.

Međutim, gospodarski razvoj i dalje je u potpunosti ovisan o političkom razvoju zemlje, a posebno o odnosima između sjevera i juga. U siječnju 2012. jug je sjeveru zatvorio slavinu nafte dovodeći se tako u opasnost i postajući u potpunosti ovisan o međunarodnoj zajednici. Konferencijom u Washingtonu pokušala se mobilizirati međunarodna potpora kako bi se izbjegao društveno-gospodarski kolaps s ozbiljnim političkim posljedicama. Međutim, iako su

pregovori doveli do novog dogovora o ponovnoj dostavi nafte k sjeveru, u lipnju 2013. još su jednom podbacili i to ovaj put zbog sjevera. Oružje nafta, kojim se i sjever i jug isto koriste, samo je simptom izostanka normalizacije odnosa između dviju država. To je definitivno bolje nego vratiti se u rat, ali dovodi do gospodarske ovisnosti koju međunarodna zajednica teško da može podupirati. Trenutno se proučavaju projekti preusmjeravanja prerade i iskorištavanja nafte preko Kenije i Etiopije, međutim takvo rješenje za Južni Sudan bilo bi samo srednjoročno i zahtijevalo bi ulagače kojih već sada nedostaje. Kinezi su i dalje veliki partneri Južnog Sudana po tom pitanju.

Politika nije jedina prepreka razvoju Južnog Sudana: neki od preduvjeta za održivi razvoj jesu dobro upravljanje, suzbijanje korupcije, djelovanje uprave i izrada infrastruktura. Europska unija i države članice upravo su u ovom području ostvarile značajne napretke. Vijeće je u prosincu 2011. usvojilo Jedinostveni strateški odgovor za Južni Sudan¹. Odvojeno je 285 milijuna eura u okviru 9. Europskog razvojnog fonda s čim je cjelokupan doprinos EU-a dosegao 830 milijuna eura. To će poslužiti za jamčenje sigurnosti hrane/uzimajući istodobno u obzir prirodne resurse, zdravlje, obrazovanje, vladavinu prava, vodu i higijenu mlade države.

3. Sigurnost, humanitarna pomoć, ljudska prava i uspostava vladavine prava

Međutim, osim političkih napetosti i trenutnog nepostojanja dobro izgrađene države, sigurnost je i dalje jedan od ključnih izazova za mladu zemlju te čimbenik trajne destabilizacije popraćene ozbiljnim humanitarnim problemima. U Južnom Sudanu trenutno postoji više nestabilnih zona i to ne uzimajući u obzir sukobe s oružanim snagama Sudana:

- pogranično područje Abyeija (naftno područje) oko kojeg postoji spor između Južnog Sudana i Sudana (kojeg kontrolira UNISFA) i gdje i dalje postoje velike napetosti između Dinka Ngok i Misseriya. Potrebno je naglasiti da je pristup humanitarnih organizacija Abyeiju od svibnja 2011. ozbiljno ograničen i nijedna organizacija nema pristup sjevernim dijelovima područja Abyei.
- međuplemenski ili međuetnički sukobi u državi Jonglei u Južnom Sudanu (prvotno između Murle i Lou Nuer) te neprijateljstva između Sudanske narodne oslobodilačke vojske u Južnom Sudanu (SPLA) i snaga David Yau Yau (južnosudanske vojske demokratskog pokreta – SSDM/A) također su doveli do masivnih premještanja stanovništva i izazvali veliku brigu za zaštitu civila. S istim sigurnosnim problemima suočava se i država Unity (– npr. racija na stoku između država Lakes i Unity, borba za pristup resursima itd.). U područjima pod kontrolom južnosudanske obrambene vojske (SSDA) nije bilo prepreka humanitarnom pristupu civilnih vlasti.

Osim sredstava za razvojnu pomoć koji djeluju u okviru logike LARD (veze između hitne humanitarne pomoći, rehabilitacije i razvoja), u okviru odluka svjetskog financijskog sektora i godišnjih provedbenih humanitarnih planova ((Humanitarian Implementation Plans - HIPs) Europska unija i dalje dostavlja značajnu humanitarnu pomoć Južnom Sudanu, ali s obzirom

---

¹ Jedinostveni strateški odgovor EU-a za Južni Sudan 2011.–2013.

na pograničnu prirodu humanitarnih kriza, prema ECHO-u brojke se uglavnom odnose i na Sudan i na Južni Sudan i iznose 140 milijuna u 2011. i 157 milijuna u 2012. (za 2012. godinu, 110 milijuna trebali bi biti namijenjeni samo Južnom Sudanu).

Međutim, učinak ovih oružanih sukoba na civilno stanovništvo, masivna premještanja, progoni boraca za ljudska prava, novinara, pljačkanje stoke i prirodnih resursa itd. pokazali su da postoji golema potreba da Južni Sudan uspostavi učinkovite sigurnosne kontrole na svojim granicama. Na ovoj razini, iako su južnosudanske vlasti već ostvarile neke napore zahvaljujući iznimnoj vanjskoj pomoći (kao što je, između ostalog, osnivanje: policijske službe Južnog Sudana (SSNPS), vijeća nacionalne sigurnosti i razoružanja (SCND) i vijeća za demobilizaciju i reintegraciju (DDR), kampanja razoružanja, programa smanjenja vojnih službenika i ponovno izricanje zatvorske kazne, službe zaštite biljnog i životinjskog svijeta te vatrogasne službe), i dalje ima puno problema s kojima se treba suočiti, a posebno kad je riječ o jačanju graničnog upravljanja i migracija, pokretanju kampanja za razoružanje civila, uspostavljanju mjera kontrole i registracije ručnog i lakog oružja te jačanju zakonodavstva u tu svrhu i mjera za borbu protiv nasilja u obitelji itd.

Razvoj kapaciteta Južnog Sudana za pravosuđe i vladavinu prava još je jedan ključan element stabilizacije i jačanja države. U zemlji nedostaju osnovne javne usluge, a povjerenje u pravosudni sustav Južnog Sudana, oslabljeno zbog korupcije, na najnižim je razinama. Moraju se riješiti veliki izazovi, poput raširenosti običajnog prava u pravnom sustavu zbog kojeg ima puno nejednakosti (posebno među spolovima), nedovoljan pristup građana pravosuđu ili nedostatak određenih zanimanja, posebno sudaca i odvjetnika. Isti je slučaj i s potrebom profesionalizacije i osposobljenja pravosudnih djelatnika, državnih dužnosnika i sudanskog civilnog društva na temu pravnih instrumenata, međunarodnih normi te ljudskih prava. Ciljevi Europske unije u tu svrhu jesu učiniti da Južni Sudan postane „održiva država uključivog razvoja” koja će svoje napore podijeliti u tri plana: – plan izgradnje države, plan izgradnje nacije i plan regionalne integracije.

4. Zaključci

U svjetlu ovog kratkog pregleda napretka i izazova koji postoje u Južnom Sudanu, razvidno je da Europa nipošto nije napustila ovu mladu državu nakon referendumu 2011. godine već se snažno obvezala sa svoje strane, kao i čitava međunarodna zajednica. Međutim, usprkos tome i dalje postoje pitanja na koja bi ovo izvješće trebalo dati odgovore:

- Iako je ova obveza i potonja strategija tako važna za Afrički rog o njoj se malo raspravljalo u Europskom parlamentu. Parlament nije uopće bio povezan s ovom strategijom i korištenim kriterijima, kao što je definicija prioriteta, koji nisu bili dovoljno transparentni. Budućnost Južnog Sudana ovisi o dobrim odnosima sa sjeverom te se postavlja pitanje koje diplomatske napore je Europska unija uložila. Ima posebnog predstavnika za Afrički rog, ali medijska vidljivost angažmana Europske unije nije u skladu s pomoći koju je EU pružila. Nadalje, sve političke pregovore između sjevera i juga povjerilo se Skupini visoke razine Afričke unije kojom je upravljao predsjednik Mbeki, ali ju je pretežito financirala Europska unija. Pitanje je stoga kako ne pasti u neokolonijalizam, a da se ne izgubi korist jedne političke operacije koju financira Europska unija? Nadalje, posebnu predstavnicu Rosalind Marsden obavijestilo se da je kraj njezinog mandata listopad 2013., a problemi u Južnom Sudanu nipošto nisu riješeni

nego su se i pogoršali. Postavlja se pitanje koliko je to logično i kako procijeniti doprinos Europske unije.

- Potpisivanje revidiranih sporazuma iz Cotonoua olakšat će mogućnost pružanja pomoći Južnom Sudanu, ali zakomplicirat će njegove odnose sa Sudanom, s obzirom na uhidbeni nalog za sudanskog predsjednika Bachira. Pitanje je na kraju kako riješiti ovaj problem?